

כיצד מבטלה? אם קירסם נטל ממנה קיסמין יבשין להשתמש בהן, וזירד או אם נטל ממנה זרדין לחין, או אם נטל ממנה עץ לעשותו מקל או שרביט, אפילו אם נטל רק עלה — הרי זו בטלה.

במה דברים אמורים? — אם הגוי נטל לצורכו להשתמש בהם, אבל אם קירסם וזירד לצורך האשירה להצמיחה וליפותה — אינה בטילה בכך.

וכן אם שיפה הקציעה אותה, אם לצרכה לייפותה — אסורה, ואם שלא לצרכה אלא לצרכו של הגוי⁽¹²⁰⁾, בטילה ומותרת.

גמרא

שנינו במשנה: שיפה לצרכה אינה בטילה.

הגמרא דנה מה דינם של השפאים והם הנסורת, האם הותרו, למרות שהעץ אינו בטל.

אותן שפאין מה תהא עליהן?

פליגי בה נחלקו בהלכה זו רב הונא וחייא בר רב. חד אחז משניהם אמר: השפאים

אבל, מותר למכור לגוי כל החביות יחד חוץ מדמי עבודה זרה שבהן, כגון: אם נתערבה חבית בתשעים ותשע חביות ועתה הן מאה חביות, מוכר אותן בדמי תשעים ותשע, ונמצא שלא נהנה מן יין נסך.

ורב חסדא אמר: אפילו חבית שנתערבה — מותרת בהולכת הנאה לים המלח, ואז מותרות כל החביות בהנאה, ומותר למכור אף חבית חבית לעצמה, או ליהנות מן היין עצמו, כגון: להשקות ממנו לפועליו הגוים וכדומה שאר הנאות.

בענין זה מספרת הגמרא עובדא:

ההוא גברא איש פלוני דאיתערב ליה חביתא דיינ נסך בהמריה בין חביותיו. אתא לקמיה ובא לפני דרב חסדא לשאול מה דינם. אמר לו רב חסדא: שקול ארבע זוזי קח מעות דמי החבית של איסור, ושדי בנהרא וזרוק אותם בנהר, ונשתרי לך ונתיר לך להנות מכל חבית וחבית, כדברי רבי אליעזר המתיר בהולכת הנאה לים המלח.

מתניתין

המשנה מבארת דיני ביטול האשרה, כשבא הגוי לבטלה.

120. כן כתב הריטב"א.

ובשם רבו כתב שדוקא אם שיפה לצורכו בלבד — מותרת, אבל אם שיפה גם לצרכה וגם לצרכו, הרי היא אסורה.

רש"י מפרש שמשנתנו עוסקת באשירה. וכתב המאירי שאין הלשון משמע כן. אלא שהסיפא של המשנה עוסקת בצלמי עץ, ולא באשירה.

משום שהוא "דבר שבמנין", כלומר: דבר שחשיבותו היא מפני שמוכרין אותו על פי שלימותו, ולא במדה ומשקל, וההלכה היא "דבר שבמנין אין לו ביטול".

ולדבריהם, אם תבטל חשיבותה, או שאינה חשובה מלכתחילה, הרי היא בטילה.

והאר"ך בכך הר"ן בחידושו על הרי"ף לקמן דף עד.